

KODKOMMITTÉNS ÅRSRAPPORT 2024-2025

En rapport från Svensk Kooperations kodkommitté om utveckling och tillämpningen av *Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag.*

ORDFÖRANDE HAR ORDET

Det kooperativa och ömsesidiga näringslivet har olika verktyg för att stärka och synliggöra sin demokratiska styrning. *Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag* är ett sådant verktyg – och den här rapporten är ett sätt att följa hur koden används i praktiken.

Detta är kodkommitténs andra årsrapport. Den bygger på de styrningsrapporter som tagits fram av kooperativa och ömsesidiga företag under våren 2025, där företagen berättar om sina arbeten under år 2024. Rapporten ska återkomma årligen och fungera som en plattform för reflektion, erfarenhetsutbyte och gemensamt lärande.

Sedan lanseringen av den kooperativa koden år 2019 har 22 företag anslutit sig. Varje år beskriver de i en styrningsrapport hur de arbetar i enlighet med kodens principer. Kodkommittén, som verkar på uppdrag av Svensk Kooperations styrelse, analyserar rapporterna och sprider goda exempel.

I årets rapport har kodkommittén samlat insikter från det gångna året – både framgångar och utvecklingsområden – med förhoppning om att inspirera fler till att fördjupa sitt arbete med demokratisk styrning.

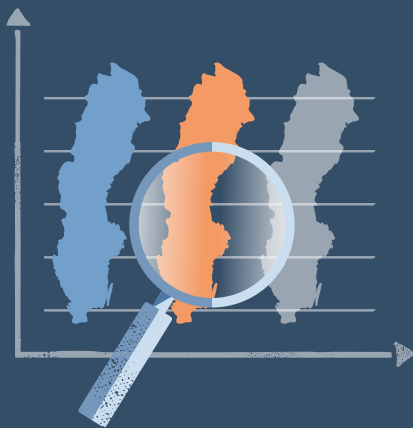
Tomas Norderheim

Ordförande Svensk Kooperations kodkommitté

September 2025

INNEHÅLL

OM SVENSK KOD FÖR STYRNING AV KOOPERATIVA OCH ÖMSESIDIGA FÖRETAG	4
- Kodens åtta principer	5
- Kodens antagande	6
- Rapportering	6
- Vägledning i rollen som granskare	6
SVENSK KOOPERATIONS KODKOMMITTÉ	7
- Kodkommitténs sammansättning	8
- Kodkommitténs arbete under 2024/2025	8
- Uttalanden om frågor kring tolkning och tillämpning av kooperativa koden	10
- Analys av företagens rapportering och tillämpning av koden år 2024	10
UTMÄRKELSER FÖR BÄSTA STYRNINGSRAPPORTER	14
- Medlemmarnas mening	15
- Framtidsfokus	15
- Lättillgänglighet	16
- Utmärkelser för år 2025	16

OM SVENSK KOD FÖR STYRNING AV KOOPERATIVA OCH ÖMSESIDIGA FÖRETAG

Svensk Kooperation är en paraplyorganisation för kooperativa och ömsesidiga företag i Sverige. Organisationen bildades år 2017, och samlar producent-, konsument- och bostadskooperationerna samt de ömsesidiga företagen. Svensk Kooperation främjar den kooperativa företagsformen genom att öka kunskap, sprida kooperativa idéer och driva opinionsbildning.

För att tydliggöra och utveckla den demokratiska styrningen i de kooperativa och ömsesidiga företagen tog Svensk Kooperation 2019 fram *Svensk kod för styrning av kooperativa och ömsesidiga företag* (nedan även kallad "koden" och "kooperativa koden").

Den kooperativa koden är branschöverskridande och kan tillämpas av alla kooperativa och ömsesidiga företag oavsett storlek, organisation och verksamhet.

Koden är en modern, principbaserad kod som ligger i internationell framkant. Den är baserad på principer som är särskiljande och ligger i den kooperativa identiteten. Modellen "följ och förklara" innebär att företag ska redovisa och förklara hur de följer de åtta principer som finns i koden.

De flesta företag i målgruppen följer redan ett antal andra koder såsom till exempel interna styrningskoder. Denna kod för kooperativ styrning kompletterar lagstiftning och andra regler genom att ange en norm för god föreningsstyrning med hög ambitionsnivå.

Kodens åtta principer

Den kooperativa koden består av åtta principer med vägledande kommentarer och ska rapporteras enligt modellen följ och förklara, till skillnad mot många andra koder som har modellen följ eller förklara. De företag som ansluter sig till den kooperativa koden skriver under på dessa principer och ska i sin rapportering utveckla hur detta görs samt diskutera framtida eventuella förändringsbehov.

Kodens principer omfattar:

- 1 Syfte och medlemsnytta
- 2 Demokratiska processer
- 3 Medlemmarnas deltagande i företagets värdeskapande
- 4 Stämman
- 5 Valberedningen
- 6 Styrelsen
- 7 Ersättning till ledande befattningshavare
- 8 Revision, risk och intern kontroll

Kodens principer, särskilt principerna 1 till 3, lyfter fram de unika egenskaperna och fördelarna hos kooperativa och ömsesidiga företag. Genom att tillämpa principerna i koden ges företagen stöd i arbetet med att utveckla och kommunicera den ekonomiska, miljömässiga och sociala nyttan som verksamheten skapar både för medlemmar och andra intressenter i samhället.

Kodens antagande

Det är frivilligt för kooperativa och ömsesidiga företag att ansluta sig till koden. Koden blir dock bindande för de företag som antar den på sin stämma. Koden har fått en god täckning i den kooperativa och ömsesidiga sektorn och har hittills antagits av 22 företag. Dessa är:

Coompanion Kalmar
Coompanion Värmland
Coop Mitt
Coop Nord
Coop Värmland
Coop Östra
Folksam Liv
Folksam Sak
Fonus
HSB
KF

Landshypotek
Lantmännen
LRF
Mellanskog
Norra Skog
Norrmejerier
OK ekonomisk förening
OK Värmland
OK Västerbotten
Riksbyggen
SKB

Rapportering

Företagen som valt att ansluta sig till koden ska i en styrningsrapport berätta hur principerna tillämpats. Rapporterna tas fram varje år och inkluderas i årsredovisningen eller redovisas till medlemmarna på annat sätt. Styrningsrapporterna ska granskas av de personer som utsetts att granska verksamheten ur ett medlemsperspektiv.

Svensk Kooperations kodkommitté samlar in och presenterar alla styrningsrapporter. Dessa finns att ta del av på [Svensk Kooperations hemsida](#).

Vägledning i rollen som granskare

Områden i den kooperativa koden kan belysas ytterligare med fördjupande vägledningar för att ge stöd och visa på goda exempel i praktiken. Hittills har en vägledning tagits fram, som handlar om rollen som granskare ur ett medlemsperspektiv. Rollen som granskare ur ett medlemsperspektiv är en viktig roll i de kooperativa företagen. Koden slår fast att stämman ska välja en eller flera personer att granska verksamheten ur ett medlemsperspektiv. I de kooperativa företagen är det vanligast att detta görs av förtroendevalda revisorer. I ömsesidiga företag motsvaras det av rollen som lekmannarevisorer. Det finns också kooperativa företag som valt att stadgereglera uppdraget.

SVENSK KOOPERATIONS KODKOMMITTÉ

Svensk Kooperation är huvudman för den kooperativa koden och har för detta ändamål tillsatt en kommitté för utveckling och förvaltning av koden.

Kodkommitténs uppdrag består av att löpande följa utvecklingen och förvalta koden, samla in och analysera rapporter och erfarenheter från den praktiska tillämpningen av koden samt sprida goda exempel och även initiera anpassningar av koden eller ta fram fördjupande vägledningar. Ändringar av kodens principer och innehåll beslutas av styrelsen i Svensk Kooperation.

Kommittén är inte dömande utan ska inspirera till fortsatt utveckling och tillämpning. Kodkommittén arbetar självständigt och rapporterar till Svensk Kooperations styrelse.

Kodkommitténs sammansättning

Kodkommittén består av representanter från Svensk Kooperations medlemsföretag samt externa ledamöter. Kommittén utgörs av följande ledamöter:

- **Tomas Norderheim**, extern representant, ordförande
- **Sofia Berg Horner**, representant från Riksbyggen
- **Charlotte Carlsson**, representant från HSB
- **Helena Dahlin**, representant från KF
- **Gunnar Lans**, extern representant
- **Sophie Nachemson-Ekwall**, extern representant
- **Stina Nilsson**, representant från Lantmännen
- **Lars Wennberg**, extern representant
- **Gustaf Åkesson**, representant från LRF

Kodkommitténs arbete under 2024/2025

Kodkommittén har hållit tre ordinarie möten under hösten 2024 och våren 2025, samt har därutöver arbetat via e-post mellan mötena.

Hösten 2024 arrangerade kodkommittén ett seminarium om koden och företagens styrningsrapporter. Seminariet hölls den 30 september i Folksams lokaler i Stockholm. Omkring 50 personer deltog på seminariet och programmet innehöll bland annat en presentation av kommitténs rapport för år 2023-2024 med analyser av medlemsföretagens styrningsrapporter. På seminariet hölls också dialoger med erfarenhetsutbyte om kodens implementering, om styrningsrapporterna och vilka utmaningar som finns samt hur arbetet kan utvecklas.

Seminariet innehöll även en prisutdelning. För första gången delade kodkommittén ut utmärkelser för bästa styrningsrapporter. Utmärkelserna delades ut till de styrningsrapporter som är goda exempel inom följande kategorier: Medlemmarnas mening, Framtidsfokus och Lättillgänglighet.

Vinnarna av utmärkelserna var följande:

Lantmännen vann utmärkelsen inom kategorin "Medlemmarnas mening"

Norra Skog vann utmärkelsen inom kategorin "Framtidsfokus"

Fonus vann utmärkelsen inom kategorin "Lättillgänglighet"

Det har vidare ordnats en träff under våren 2025 för erfarenhetsutbyte mellan de personer som är operativt ansvariga för att implementera koden och ta fram styrningsrapporterna i Svensk Kooperations medlemsföretag. Dessa träffar har ordnats löpande varje år sedan 2019.

Under våren 2025 har kontakt hållits med alla företag som antagit koden för att samla in styrningsrapporterna. Rapporterna har sedan publicerats på Svensk Kooperations hemsida. Detta har också kommunicerats externt med en artikel på hemsidan, som nyhet i Svensk Kooperations nyhetsbrev samt i sociala medier.

Kodkommittén arbetar också med att få fler kooperativa och ömsesidiga företag att anta koden. Kontakter har därför tagits med ett antal medlemsföretag som ännu inte gjort detta.

Uttalanden om frågor kring tolkning och tillämpning av kooperativa koden

De företag som har antagit den kooperativa koden kan komma att ha frågor kring denna. Det kan exempelvis vara frågor om hur en särskild del ska tolkas, om något stämmer överens med kodens intentioner eller en önskan om ett avgörande mellan olika tolkningar.

Kodkommittén har under våren 2025 konstaterat att det är dess roll att besvara frågor och frågor av principiell karaktär kring koden och dess uttolkning. Kommittén välkomnar frågor från de kooperativa och ömsesidiga företagen. De ställningstaganden och svar som kommittén beslutar om offentliggörs och finns på Svensk Kooperations hemsida i den del som handlar om koden.

Hittills har kodkommittén hanterat en inkommande fråga. Den handlar om huruvida det är förenligt med koden att beslut om riktlinjer för ersättning till ledande befattningshavare fattas av stämman exempelvis vart fjärde år. Kommittén konstaterade i sitt uttalande att det inte framgår i koden hur ofta riktlinjerna ska beslutas. Det är dock kommitténs tolkning att intentionerna bakom och andan i koden innebär att riktlinjerna bör beslutas av stämman varje år. Den kooperativa koden syftar till ökad transparens och demokratisk styrning, och kodkommittén menar att det innebär att medlemmarna på stämman bör ha möjlighet att varje år ta upp frågan om riktlinjerna.

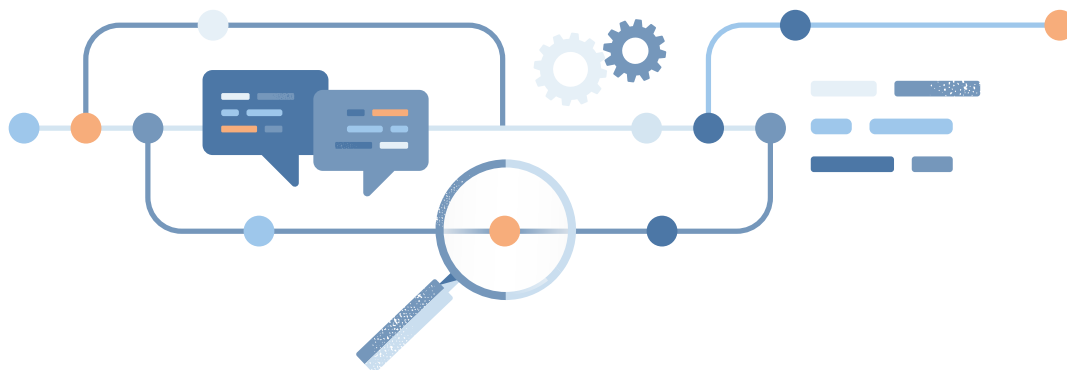
Analys av företagets rapportering och tillämpning av koden år 2024

Kodkommittén gör en årlig genomgång och analys av företagets styrningsrapporter om den kooperativa koden.

Med kommitténs analyser och perspektiv rörande styrningsrapporterna för år 2024 som presenteras här hoppas kommittén inspirera med goda exempel och fortsatt utveckling av den demokratiska styrningen av kooperativa och ömsesidiga företag. Kommittén uppmuntrar också alla företag att ta del av andra företags styrningsrapporter, för att lära och inspireras. Dessa återfinns i sin helhet på [Svensk Kooperations hemsida](#).

För verksamhetsåret 2024 har totalt 22 företag lämnat styrningsrapporter, vilket är två fler än förra året. Styrningsrapporterna ger en värdefull inblick i hur medlemsdemokratin fungerar i praktiken inom de kooperativa och ömsesidiga företagen. De flesta styrningsrapporterna är genomarbetade och håller en hög nivå både i struktur och innehåll. Kommittén noterar en positiv utveckling av rapporterna, där många kontinuerligt blir bättre och bättre.

Kodkommittén konstaterar att frågor om kooperativt ägande, medlemskap och demokratiskt inflytande får alltmer synlighet i flera av företagen. Under de senaste åren har många företag valt att genomföra medlems- eller ägardialoger, vilket kommittén ser som bevis för ett fördjupat engagemang kring dessa grundläggande frågor.

Kommittén vill betona att kontinuerlig utbildning är avgörande för att förtroendevalda ska kunna ta ett aktivt och välinformerat ansvar i sina uppdrag. Princip två i koden lyfter fram vikten av att förtroendevalda ges tillgång till relevant utbildning och information om verksamheten. Det är glädjande att flera företag i sina styrningsrapporter lyfter fram det arbete som görs på detta område, med utbildningsinsatser riktade till förtroendevalda på olika nivåer i organisationen.

För att den kooperativa styrningsmodellen ska genomsyra hela organisationen behöver även medarbetarna förstå och känna sig delaktiga i företagsformens idé och struktur. Att skapa förståelse för medlemsägande, demokratiska beslutsvägar och kooperativa principer bör därför vara en naturlig del av kompetensutvecklingen i kooperativa och ömsesidiga företag. Kommittén välkomnar därför att några företag i sina styrningsrapporter berättar om hur de utbildar sina medarbetare om Kooperation och de kooperativa värderingarna, detta lyfts exempelvis av Fonus och Coop Mitt.

Kodkommittén noterar att flera företag har inrättat olika typer av rådgivande och förankrande forum kopplade till styrelsen, ofta med representanter från den lokala eller regionala nivån – i många fall ordföranden för föreningar eller distrikt. Dessa strukturer kan, när de fungerar väl, förstärka den interna demokratin genom att skapa arenor där beslut kan diskuteras och förankras i en bredare krets av förtroendevalda.

Kommittén vill understryka vikten av att i styrningsrapporterna beskriva vad som faktiskt har gjorts under verksamhetsåret och alltså inte bara beskriva formerna eller modellerna för den interna demokratin. Fokus behöver vara på det som görs i praktiken. Ett sådant fokus minskar också risken för att rapporterna blir snarlika tidigare års versioner. Det är positivt när företag kort beskriver innehållet i de möten och dialoger som hållits, i stället för att enbart beskriva att en dialog genomförts. Det bidrar med kött och blod som gör rapporten mer intressant och som kan fördjupa förståelsen av hur företaget styrs och vilka frågor som tas upp.

Vi ser att kodens principer är citerade i fler styrningsrapporter detta år, vilket är något som kommittén önskade i förra årets analys. Dock är det viktigt att de kompletta principerna finns med, kommittén noterar att några principer har kapats av i ett par företags rapporter. Att ha med kodens principer i sin helhet i styrningsrapporterna gör det enklare att ta del av och läsa rapporterna självständigt.

En attraktiv och pedagogisk layout är också något som underlättar läsningen och förståelsen av rapporterna. Det kan exempelvis vara förklarande bilder över organisationens olika led, kartor och andra grafiska element som tydliggöra hur den demokratiska styrningen fungerar och som underlättar läsningen.

Det är förståeligt att det finns olika resurser hos de berörda företagen att lägga på formgivning, vilket också blir tydligt i rapporterna. En bra layout behöver dock inte alltid vara så påkostad, det viktigaste är tydlighet. SKB och Mellanskog är exempel på sådana rapporter.

Kommittén noterar vidare att något fler företag har med skrivningar om den framtida utvecklingen i styrningsrapporterna. Det saknas dock fortfarande hos flera företag och kommittén vill därför uppmana alla företag att inkludera detta i kommande styrningsrapporter. Det kan göras antingen efter varje princip eller som en sammanhållen del i slutet av styrningsrapporten.

Företagen har olika tankar om målgruppen för sina styrningsrapporter. Den primära målgruppen för styrningsrapporten är företagets medlemmar men rapporten ska också vara tillgänglig för andra intressenter, så som medarbetare, kunder och samhället i stort. Kommittén konstaterar att det blir mer stringenta rapporter om företagen har en tydlig målgrupp när man skriver rapporten. Här kan vi lyfta fram både OK och Norrmejerier som goda exempel, där OK tydligt skriver i inledningen att rapporten är ”i första hand skriven för dig – som medlem i OK ekonomisk förening” och Norrmejerier beskriver att tanken med rapporten är att den ska

vara till nytta för och även inspirera Norrmejeriers medlemmar att engagera sig i föreningen. Allt fler företag beskriver i rapporterna den affärsrelation och den ägarrelation som medlemmarna har med företaget, vilket tydliggör medlemmarnas deltagande i företagets värdeskapande som är kodens tredje princip. Det är en positiv utveckling. Det är också bra när det tydligt beskrivs vilka som är medlemmar i företaget, samt även hur många medlemmar företaget har.

Kommittén uppskattar de enstaka rapporter som har med uppgifter och siffror om könsfördelning bland exempelvis förtroendevalda. Könsuppdelad statistik är ett viktigt hjälpmedel för att nå jämställdhet och bör användas och rapporteras av fler företag. Mellanskog och OK är goda exempel på företag som presenterar detta på några ställen i sina rapporter.

En annan aspekt som lyfts av ett par företag i styrningsrapporterna är andelen medlemmar som man når med olika insatser. HSB är ett gott exempel här där de berättar om hur stor andel av medlemmarna som är representerade på konferensen och årsmöte. Detta är något som fler företag skulle kunna göra och inspireras av.

Kodkommittén vill också lyfta fram de rapporter som beskriver de utmaningar som finns. SKB är ett exempel på det, där de bland annat lyfter att företaget har en utmaning i att skapa intresse för engagemang bland sina kömedlemmar. Att lyfta utmaningar är också ett sätt att vara tydlig och transparent och här hoppas kodkommittén att fler företag vågar göra detta framöver.

Kommittén vill betona att frågor om styrning och demokrati är kärnfrågor i kooperativa och ömsesidiga företag. Dessa frågor kräver både uppmärksamhet och resurser från styrelsen. Den årliga styrningsrapporten som är kopplad till den kooperativa koden är ett viktigt verktyg i detta arbete och utgör ett tillfälle för styrelsen att reflektera över hur det demokratiska uppdraget förverkligas i praktiken. Därför bör rapporten inte reduceras till en rutinuppgift eller lämnas till enbart tjänstepersoner att hantera. Den bör i stället utgöra ett levande underlag för diskussion och utveckling i hela styrelsen.

Slutligen vill kodkommittén framföra sin uppskattning över allt det arbete som pågår för att stärka den demokratiska styrningen, medlemsengagemanget och den kooperativa modellen. När medlemsnyttan lyfts fram stärks den kooperativa identiteten. Genom fortsatt arbete med den gemensamma kooperativa koden skapas möjligheter till gemensamt lärande och ömsesidig inspiration som visar på vägar framåt för att förnya och fördjupa det demokratiska företagandet i Sverige.

UTMÄRKELSER TILL DE BÄSTA STYRNINGSRAPPORTERNA

Svensk Kooperation delar ut utmärkelser till de bästa styrningsrapporterna inom tre olika kategorier. Syftet med utmärkelserna är att lyfta fram och etablera ”best practice” för rapporterna, för att ytterligare stimulera lärande och erfarenhetsutbyten.

Det är Svensk Kooperations kodkommitté som är jury och utser vinnarna av utmärkelserna. För styrningsrapporterna för år 2024 delas utmärkelser ut inom följande kategorier:

1

MEDLEMMARNAS
MENING

2

FRAMTIDSFOKUS

3

LÄTTILLGÄNGLIGHET

Vinnarna inom de tre kategorierna presenteras nedan, med juryns motiveringar.

1 Medlemmarnas mening

SKB vinner Svensk Kooperations utmärkelse för bästa styrningsrapport inom kategorin "Medlemmarnas mening" för år 2024.

En grundläggande del i den kooperativa koden är att verksamheten i kooperativa och ömsesidiga företag ska utgå från medlemmarnas mening. SKB beskriver i sin styrningsrapport hur företaget arbetar för att uppfylla detta genom mycket dialog och kommunikation med medlemmarna. SKB har ett lokalt engagemang på kvartersnivå samtidigt som man använder digitala möjligheter för att nå ut till många. SKB vill ha aktiva och engagerade medlemmar och förtroendevalda och beskriver i styrningsrapporten hur det arbetet görs. SKB har till exempel en medlemstidning, digitala sändningar från vd, utbildningar för medarbetare om hur föreningen styrs, digital medlemspanel, åiterrapportering om hur styrelsen arbetar med stämmans uppdrag samt öppna digitala utbildningar om rollen som förtroendevald.

2 Framtidsfokus

KF vinner Svensk Kooperations utmärkelse för bästa styrningsrapport inom kategorin "Framtidsfokus" för år 2024.

Den kooperativa koden fastslår att företagets styrningsrapporter ska innehålla redovisningar över vilka framtida åtgärder som planeras i förhållande till koden. KF:s styrningsrapport beskriver detta på ett mycket tydligt sätt genom att ha ett stycke om "Framtida utveckling" under beskrivningen av arbetet med varje princip i rapporten. På detta sätt redovisar företaget genomgående vad styrelsen tänker kring framtida åtgärder för varje princip, vilket gör att beskrivningen blir både konkret och framtidsinriktad.

KF visar på ett föredömligt sätt hur styrningsrapporter om den kooperativa koden kan inkludera framtida möjligheter och insatser för kooperativ utveckling.

3 Lättillgänglighet

Fonus vinner Svensk Kooperations utmärkelse för bästa styrningsrapport inom kategorin "Lättillgänglighet" för år 2024.

Ett syfte med den kooperativa koden är att öka öppenheten kring kooperativa och ömsesidiga företags särart och affärslogik, både för medlemmar och för allmänheten. Det är därför viktigt att styrningsrapporterna är lättillgängliga för läsarna.

Fonus styrningsrapport har ett pedagogiskt upplägg och är lätt att ta till sig. Den lyfter fram årets insatser inom respektive princip samtidigt som den förklarar företagets styrning på ett tydligt sätt. Den visuella utformningen, med många lättförståeliga grafer och illustrationer, gör presentationen tydlig. Fonus styrningsrapport förenar god pedagogik med en attraktiv formgivning vilket gör att rapporten blir både informativ och inspirerande.

Utmärkelser för år 2025

Svensk Kooperations kodkommitté kommer att utse vinnare av utmärkelserna även för styrningsrapporterna som handlar om år 2025. För 2025 års rapporter kommer utmärkelser att delas ut inom följande kategorier: Medlemmarnas mening och medlemnytt, Framtidsfokus och Lättillgänglighet.

Svensk Kooperation är opinionsbildare för den kooperativa företagsformen. Initiativtagare till denna partipolitiskt och religiöst obundna organisation är LRF, KF, HSB, och Fremia.

Svensk Kooperation bidrar med kunskap om Kooperationen, påverkar och driver opinion i frågor som rör de kooperativa och ömsesidiga företagens villkor och potential.
